

Met gepast geweld. Politiegeweld in Nederland in 2016 (2020)

M.C. Kuin, F.G.H.C. Kriek, J.S. Timmer m.m.v. Y. Bleeker, E. Verbeek (Regioplan i.s.m. Vrije Universiteit Amsterdam)
Politiewetenschap 118

Thema: 1.7 Geweldshantering

Doelstelling

Het doelstelling van dit onderzoek is drieledig. Ten eerste is het doel het beschrijven van de aard en omvang van het politiegeweld in het jaar 2016 en de ontwikkeling ten opzichte van eerdere jaren. Ten tweede is het aandragen van mogelijke verklaringen voor de geconstateerde ontwikkelingen een doel van het onderzoek en ten derde heeft het onderzoek tot doel te adviseren over de implicaties van de ontwikkelingen in relatie tot de registratie, geweldsinstructie, opleiding en training.

Onderzoeksvragen en deelvragen:

1. In hoeverre zijn aard, omvang, achtergrond, gevolg en afwikkeling van politiegeweld in 2016 veranderd ten opzichte van eerdere jaren?
2. Welke mogelijke verklaringen zijn er voor de ontwikkelingen in politiegeweld, onderscheiden naar interne verklaringen vanuit de politieorganisatie en regelgeving en externe maatschappelijke verklaringen?
3. Wat zijn de implicaties van de bevindingen in relatie tot de registratie van politiegeweld, de geweldsinstructie en de vakmanschapsnormen en opleiding en training?

Methoden van onderzoek

- Bestandsanalyse
- Dossieranalyse
- Interviews en expertmeeting

Samenvatting

In deze kwantitatieve studie van Regioplan worden voor het jaar 2016 aard, omvang, achtergrond, gevolgen en afwikkeling van geweld door de politie in kaart gebracht en geanalyseerd. De gebeurt op basis van bijna 10.000 meldingsformulieren. Onder andere is gekeken naar geweldsmiddelen, kenmerken van de betrokken agenten, letsel en afloop van de incidenten. Vergelijkend met soortgelijke studies uit 2005 en 2011 kan worden geconstateerd dat er sprake is van weinig verschuivingen. Opmerkelijk is wel dat het aantal geweldsaanwendingen d.m.v. fysiek geweld (duwen, trekken, vechten etc.) door de politie is afgenomen ten opzichte van bovengenoemde peiljaren. Een lichte toename valt te zien bij vuurwapen en pepperspray. Gebruik van geweld vindt in een meerderheid van de gevallen plaats na één of meer waarschuwingen. In de helft van de gevallen bleek sprake van voorafgaand geweld door de verdachte, niet zelden een 'verward' persoon of iemand onder invloed van allerlei middelen. Landelijk gezien komen er relatief veel geweldsaanwendingen voor in de eenheden Oost-Brabant en Den Haag en juist weinig in Oost- en Noord-Nederland. De eenheid Amsterdam is separaat onderzocht (eigen registratie) en wijkt af van het landelijke beeld.

Tot einde jaren 2000 nam het geweld tegen agenten toe, met als gevolg veel verwondingen. Dit tij lijkt te zijn gekeerd, vermoedelijk met als keerzijde dat agenten anno 2016 meer gebruik maakten van hun geweldsmiddelen.

Toch rijst een beeld op van een tamelijk stabiele toepassing van politiegeweld door de jaren heen, dit in tegenstelling tot alarmerende berichtgeving in media.